HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסרבין בו לאכול מתניתין בשאין מסרבין בו לאכול (א)ברייתא במסרבין בו לאכול וקאמר לא אכילנא ולא אכילנא דכי קא משתבע הכי קאמר שבועה שלא אוכל רב אשי אמר [א]תני שבועה שאי אוכל לך אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לישניה דאיתקילא ליה קמ"ל: ת"ר מבטא שבועה איסר שבועה איסור איסר אם אתה אומר איסר שבועה חייב ואם לאו פטור אם אתה אומר איסר שבועה והא אמרת איסר שבועה הוא אמר אביי ה"ק מבטא שבועה איסר מיתפים בשבועה איסור איסר אם אתה אומר מיתפים בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי חייב ואם לאו פטור וממאי דמבטא שבועה דכתיב [1]או נפש כי תשבע לבטא בשפתים איסר נמי דכתיב [2]כל נדר וכל שבועת איסר אלא ממאי דאיסר מיתפס בשבועה הוא דכתיב [3]או אסרה אסר על נפשה בשבועה מבטא נמי הכתיב [1]לכל אשר יבטא האדם בשבועה אלא אמר אביי מבטא שבועה מהכא [4]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ואילו שבועה לא קאמר במאי אסרה עצמה במבטא רבא אמר לעולם אימא לך [ג]מיתפים בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי והכי קאמר [ג]מבטא שבועה איסר נמי שבועה אסריה דאיסר הטילו הכתוב בין נדר לשבועה [ד]הוציאו בלשון נדר נדר בלשון שבועה שבועה היכן הטילו [3]ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה וגו' ואזדו לטעמייהו דאיתמר מתפים בשבועה אביי אמר כמוציא שבועה מפיו דמי ורבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו דמי מיתיבי (ב)איזה איסר האמור בתורה [ה]האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שמת בו פלוני כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם כיום שראה ירושלים בחורבנה אסור ואמר שמואל [ו]והוא שנדור ובא מאותו היום בשלמא לאביי מדמתפים בנדר נדר מתפים בשבועה שבועה

אלא

מסרבין. מפלירין: **מתני' בשאין מסרבין בו.** הלכך שאוכל דקא' אכילנא הוא: **רב אשי אמר תני.** בברייתא שבועה שאי אוכל לך: **דאיתקל.** נכשל ולא נתכוין לומר שאי: **איסר שבועה.** מפרש לקמיה: **איסור איסר.** איסרתו של איסר מה הוא: **אם אתה אומר כו'.** מאי קאמרת והא אמרת איסר לשון שבועה הוא והדר תני אם אתה אומר: **ה"ק מבטא שבועה.** האומר מבטא ככר זו עלי כאומר שבועה שלא אוכלנו ואם אכלו ה"ז בעולה ויורד: **איסר מיתפים בשבועה.** איסר עלי ככר זו הרי הוא כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר ה"ז כזה שהתפיס את השני בראשון: **איסור איסר.** ומהו איסורו של איסר זה: **אם אתה אומר כו'.** אם תמצי לומר שהמתפיס בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי ואם אכלו חייב קרבן אף זה האומר איסר ככר זה עלי חייב קרבן אם אכלו שהאיסר לשון התפסת שבועה הוא: **ואם לאו.** שהמתפיס בשבועה אינו כנשבע לענין קרבן ומלקות אף האיסר אין בו לא קרבן ולא מלקות: **או אסרה אסר בשבועה.** משמע שאסרתו ותפסתו בדבר שנשבעה עליו כבר: **או מבטא שפתיה אשר אסרה וגו'.** ולא כתיב בשבועה במה אסרה את נפשה בלשון מבטא: **רבא אמר.** לא איספקיה ליה לתנא למימר בהא אם אתה אומר דפשיטא ליה דמיתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא: **והכי קאמר מבטא שבועה איסר נמי.** לשון שבועה הוא: **איסר זה הטילו הכתוב כו'.** היינו פירוש דאיסור איסר אם אתה אומר והכי קאמר איסור של איסר שאמרתי לך שהוא שבועה לא כל הלשונות שוות בו שהרי הטילו הכתוב בין נדר לשבועה אם אמירתו בלשון שבועה כגון איסר שלא אוכל ככר זה כן לשון הנשבעין אומרים שלא אוכל אף האיסר שהוציאו בלשון זה שבועה הוא וחייב קרבן ואם לאו אלא הוציאו בלשון נדר שאמר איסר ככר זו עלי שהוא לשון הנודרים קונם זה עלי אף זה נדר ופטור מקרבן: **כיום שמת בו אביו.** כאשר אסרתי עלי בשר ביום שמת בו אבא לעולם: **והוא שנדור ובא מאותו היום.** שקיבל עליו כבר נדר שלא יאכל בשר ביום שמת בו אביו לעולם וכן יום שמת בו פלוני וכן יום שנהרג בו גדליה. וקסלקא דעתא השתא דהיינו מתפיס בנדר וקתני איזהו איסר האמור בתורה שהוא בלא יחל דברו (ג) האומר הרי עלי כו' אלמא המתפיס בנדר הרי הוא בלא יחל כנדר עצמו ומדמתפיס בנדר נדר מתפיס בשבועה שבועה:

תריץ

שאי אוכל לך פשיטא. לא פריך פשיטא אלא משום דהיינו שלא אוכל לך דקתני דהא אשלא אוכל לא קשיא ליה פשיטא: **לישנא איתקל ליה.** וליכא למיפרך כיון דאשמעינן שאי אוכל אמאי איצטריך למיתני ברישא שלא אוכל לך דזו ואף זו קתני וא"ת נשייליה מה היה בדעתו ויש לומר כגון שאמר שבדעתו כל מה שיהיה משמעות לשונו אי נמי כגון ששכח מה היה בדעתו ובנדרים (דף טו.) מפרש אמאי רב אשי לא אמר כאביי: **איסר מיתפים בשבועה.** פי' בקונטרס דאם אמר איסר עלי ככר זה הוי כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי זה כזה שהתפיס את השני בראשון וקשה דלקמן קתני בברייתא איזהו איסר האמור בתורה הרי עלי כו' ואילו איסר ככר זה עלי לא קתני ומה שפי' נמי איסור איסר כלומר איסור של איסר זה מה דינו אם אתה אומר מתפים בשבועה כו' שתוכל להוכיח מקרא בשום מקום שהוא כמוציא שבועה מפיו וחייב קרבן אף איסור זה כו' קשה דמשמע דתנא בא לאשמעינן דין איסר ואינו משמיענו כלום שהרי מסתפק במתפים שבועה עצמו ועוד דאין דרך משנה וברייתא שיסתפק התנא אם חייב או פטור ועוד מאי ואזדא לטעמיה דקאמר לקמן דהכא מסתפקא ליה לאביי ולקמן פשיטא ליה דכמוציא שבועה מפיו דמי ועוד דבכל הספרים גרסי' בסמוך כמוציא שבועה מפיו וחייב בוי"ו ולפ"ה ה"ל למינקט חייב בלא וי"ו ומפ' רבינו תם דמבטא הכתוב בפרשה הוא לשון שבועה שנשבע בלשון מבטא כדפירש נמי בקונטרס אבל איסר הכתוב בפרשה אינו שבועה שיאסר עצמו בלשון איסר אלא במתפים בשבועה הכתוב מדבר שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי עלי שלא אוכל ככר זה כזה והיינו איסר דקרא וה"נ מפרש לה בברייתא לאביי ואיסור של איסר זה אם אתה אומר מתפים בשבועה כלומר שהתפיסו בככר שנשבע עליו הוי כמוציא שבועה מפיו וחייב ואם לאו שלא התפיסו באחר אלא אמר איסר ככר זה עלי אין זה לשון שבועה ופטור א"נ ה"פ אם אתה אומר מתפים בשבועה פי' שהתפיסו בלשון שבועה שהזכיר לשון אכילה ואמר הרי עלי שלא אוכל זה כזה ואם לאו שלא הזכיר לשון אכילה אלא אמר הרי עלי זה כזה פטור ועי"ל איסור איסר היינו איסור שלישי שהתפיס ככר שלישי בשני ואם אתה אומר מתפים בשבועה דהיינו השני כמוציא שבועה מפיו דמי דהוי לגמרי כראשון אף לענין להתפיס בו חייב גם בשלישי ואם לאו פטור מיהו הא פשיטא ליה שדינו כראשון להתחייב קרבן בשני ורבא פליג עליה ופטר אף בשני אבל תימה דהכתי מספקא ליה לתנא בשלישי והא דגרסינן נמי וחייב בוי"ו לא אתי שפיר: **ואילו שבועה לא קאמר.** דאי הוה כתיב שבועה הוה מפרש שאותה מבטא אסרה על נפשה בלשון שבועה אבל השתא על כרחך אית לן לפרש במה אסרה על נפשה בלשון מבטא וא"ת והא נמי כתיב (במדבר ל) ואסרה אסר בבית אביה בנעוריה וי"ל כיון דלא כתיב או יש לומר דאנדר דכתיב ברישא דקרא קאי: **שלא אוכל בשר.** לא חש התנא לדקדק בלשונו דבלשון זה אינו חל דשלא אוכל הוי דבר שאין בו ממש שאינו אוסר על עצמו כלום כמו קונם שאיני ישן דלא אמר כלום אם לא אמר קונם עיני בשינה כדאמרינן בפרק ב' דנדרים (דף טו.) וה"נ צריך שיאמר קונם אכילת בשר עלי ומיהו שמא יש לחלק דדוקא גבי שינה לא אמר כלום משום דשינה עצמה אין בה ממש: **מדמתפים בנדר נדר כו'.** ואם תאמר שמואל אמאי מפרש איסר במתפים בנדר והא איסר דקרא קאמר אביי דהיינו מתפים בשבועה ויש לומר דמתפים בנדר ילפינן ממתפים בשבועה וניחא ליה לשמואל לאוקמא ברייתא בנדרים שרגילות הוא שבני אדם נודרין מלאכול בשר ולשתות יין ביום שראו ירושלים בחורבנה ואין רגילות לאסור עצמם בשבועה:

אלא

מסורת הש"ס

(א) [עי' תוס' לעיל יט: ד"ה שבועות כו' ורמינהו], (ב) נדרים יב. יד., (ג) [במדבר ל],

◆

רבינו חננאל

אכילנא משמע. ופריק אביי מתני' דנדרים במסרבין בו לוכל. ואמר שבועה שאוכל לך כלומר שבועה אם אוכל לך דמשמע לא אכילנא לך הוא. מתני' בשאין מסרבין בו דדייק' לישניה כמשמעיה. רב אשי אמר תני במתני' דקתני לה במסכת נדרים שאי אוכל דמשמע אינו אוכל. ואמרינן הא לא אצטריך (א) קמ"ל. אצטריך מהו דתימא לישניה אתקיל ליה ושאוכל הוא קמ"ל דוקא הוא שאי אוכל שאיני אוכל לך: ת"ר מבטא שבועה איסר שבועה. אסר איסר כו'. תירצה אביי הכי מבטא שבועה. אסר מתפיס בשבועה. פי' כגון שנשבע שלא יאכל בשר זה. וחזר ואמר זה הפת עלי כזה הבשר. אסר איסר כגון שהתפיס עוד דגים על אותה הפת שהתפיסה בבשר. ואמר אם אתה אומר מתפיס בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי חייב. ואם לאו פטור. ואמר אביי מנא לן דמבטא שבועה היא שנאמר ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה. ואילו שבועה לא אדכר בה. כמה דכתיב או נפש כי תשבע לבטא בשפתים ש"מ במאי אסרה במבטא: רבא אמר לעולם מתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. והכי קתני מבטא שבועה. אסר שבועה. אסריה דאסר הטילו הכתוב בין נדר לשבועה דכתיב ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה. הוציא זה האיסר מפיו בלשון נדר. הרי הוא נדר. בלשון שבועה הרי הוא שבועה. מתפיס בשבועה אביי אמר כמוציא שבועה מפיו הוא. רבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. ומותבינן עליה ופריק הכי

(א) נראה דצ"ל לא איצטריך לאשמעינן ומשני דאיצטריך מהו דתימא וכו'.

עין משפט נר מצוה

ג א טוש"ע י"ד סי' רלז סעיף יב:

ד ב מיי' פ"ב מהל' שבועות הל' ח ופ"ג מהל' נדרים הלכה א סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סי' רלט סעיף ט:

ה ג מיי' פ"ב מהל' שבועות הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלז סעיף ד:

ו ד מיי' פ"ב מהל' שבועות הל' ז סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סי' רד סעיף א:

ז ה ו מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' [ד] ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רד סעיף א:

◆

תורה אור השלם

1. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה: ויקרא ה ד
2. כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: במדבר ל יד
3. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ אָסְרָה אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא
4. וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז

◆

מוסף רש"י

איזה איסר האמור בתורה. דכתיב (במדבר ל) לכל שבועת איסר, דמשמע שיהא נודר בדבר שנאסר בכך (נדרים יב.).